

Terms and Conditions

The Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Library.

Each copy of any part of this document must contain there Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept there Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Library

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Imprint:

Director: Mag. Renate Plöchl

Deputy director: Mag. Julian Sagmeister

Owner of medium: Oberösterreichische Landesbibliothek

Publisher: Oberösterreichische Landesbibliothek, 4021 Linz, Schillerplatz 2

Contact:

Email: [landesbibliothek\(at\)ooe.gv.at](mailto:landesbibliothek(at)ooe.gv.at)

Telephone: +43(732) 7720-53100

hanc ideam increatam & in omnia relucens habet & possidet ab æterno. Estq; hæc idea vnica & simplex, quemadmodum essentia Dei vnica & simplex est, sed fecunditate veluti generationis & propagationis in ramos formarum, & specierum omnium procedens, iuxta creationis in vnica hominis specie institutum & scopum. Quare cum creationem rerum intimè cõttemplari voles, & earũ affinitatem sympathiamq; recte indagare desideras, quo ordine vnumquodque, & ex quo creetur, quoque modo species in speciẽ transeat, tota mentis acie & viribus est contemplandum, inde enim creaturæ singulorum & seruitutis ordo, quo ad hominem pertingunt, innotescunt.

Iam hanc ideam extra Dei substantiam & essentiam collocare nullo modo licet, est enim ipsi Deo propriissime propria, nulli alteri præter Deum communicabilis, quemadmodũ essentia ipsius nulli nulli alteri quam Deo competit, nisi cum quibusdam insanire lubeat, qui omnia ex essentia Dei genita, & veluti particulas eius esse, ideoque animas omnium ad ipsum redituras somniant. Cum igitur ab essentia Dei sit inseparabilis hæc idea, nefas est aliquod formarum & specierum primum principium, præterquam in Deo cogitare. Quod si quis ideas extra Deum ponat, non erunt hæ primæ ideæ, sed secundariæ, à prima illa, quæ in Deo est, creatæ, quæ cum extra res à philosophis collocantur, & cum materia coire, resq; ipsas & species compositas constituere dicuntur, quid aliud sit quam quod sufficienti omnium conditori, minister adhibetur qui omnia formet; quasi per se immediate id nequiuisset ille, aut dedignatus esset efficere, qui tanto erga opus suum accensus est amore, vt delectetur esse cum filiis hominum. Prouerb. 8. Et si informem, inertem, & per omnia impotentem, nulliusque qualitatis materiam per se creasse concedamus eum, qui totus virtus, & ad nobilissimos effectus pregnans omnipotensque efficacia est, cur digniores nobilioresque materia formas per alienas ministrasque ideas creasse dicemus? An non est hoc gloriam creatoris attenuare? An vero & materiam per secundas ideas conditam voles? quæ quæso eius quod nihil est, & ab omni essentia nudum idea fingi potest? Ideas enim formas formarum effectrices esse volunt, Quod si has secundas ideas, nõ in primum tantum creatorem rerum, sed in perpetuam specierum propagationem factas quis afferat, quæ erit differentia propagationis à prima rei constitutione? nonne vtrobique species forma in materiã inducta componetur? Si igitur primum hominem creauit Deus, & idem creationis opus in singulis deinceps hominibus repetitur, quomodo septimo die & deinceps à creando cessasse dicitur Deus, Genes. 2. vers. 2. vt tanquam hæretici è cetu fidelium explosi fuerunt, qui angelos mundi creatores affirmabant, non minus hi tales erunt, qui ideas extra Deum positas species rerum constituere dicunt, sunt enim & tales Ideæ creaturæ non minus quam Angeli. Ad hæc accedit quod antea dixi, speciem & materiam si separata & incommunicantia constituas (vt necesse est cum materiam plane informem, eamque cum forma iunctam, compositum non simplex reddere statuis) fieri non potest, vt sit vlla materiæ ad formam inclinatio aut appetitus, aut vlla sympathia, quæ ex differenti similitudine nascitur. Multæ ex ideis à Deo & rebus separatis intricatæ & merè inutiles quæstiones oriuntur, quas vtcunque solueris nunquam veritatem creationis generationisque attinges, proinde nec de naturæ origine, potentia, sympathia certi aliquid statuere poteris.

Dicimus ergo vnã esse vniuersam ideam in Deo essentialiter residentem, quæ est omnimoda ratio omnium eorum quæ Deus condere voluit iuxta infinitam eius sapientiam, & voluntatem disposita & destinata, eamque ideam, actu externo in officio mundi speciatim expressam, atque in eo actu expresso naturaliter per generationem species in multa indiuidua multiplicari & propagari, sine vlla extra Deum cooperante Idea, quippe in primo cuiusque speciei actu expresso impressus est character ideæ illius speciei in Deo existentis, ex qua impressione deinceps ad suæ speciei propagationem inclinatur. Illam etiam ideam, siue rationem omnium, vtpote internum actum essentia Dei esse analogum ipsi essentia dicimus, proinde & creaturas, quæ eiusdem ideæ sunt imagines, ad Dei substantiam & essentiam aliqualem analogiam habere. Vnde altissima trinitatis mysteria, veluti per transfennam de longe elucet, & aduersus omnes de Trinitate hæreses, catholica doctrina insigniter illustrari, & vtcunque dissectis tenebris perspicua magis reddi poterit, si quis inuocato spiritu sancto, creaturæ ad creatorem analogiam pio zelo pro viribus perscrutetur. Quia vero rationes particulares in vniuersali illa idea, per mutuæ dependentiæ nexum & perpetuam harmoniam in consonantissimam melodiam excitantur, creaturales etiam rationes in vnã symphoniam vtcunq; coire est necesse, iuxta similitudinem aliquam, non autem proportionem, quia finiti ad infinitum nulla est proportio. Ex hac quoq; creaturarum symphonia, siue in natura & officio consensu & concordia, sequitur sympathia, quæ propter creationis scopum erat necessaria. Quæ hætenus de materia & forma, de speciebus & earum ministerio ac sympathia partim dicta, parum etiam demonstrata sunt, in creationis historia manifestius elucet & probabuntur, eo igitur redeamus.

FABRICÆ MVNDI

Caput sextum.

De tempore inchoatæ creationis.